

Tari Annamária: Online illúziók offline valóság (Tericum kiadó, 2019) - részlet

Tanárnak lenni nem könnyű, ha egyik irányból a digitális metódusok, másiktól a szülők, a harmadik felől a saját kollégák felől érkező nyomást kell valahogy egyensúlyban tartani. Akik a régi módszerekben hisznek, gyakran találkoznak leértékelő véleményekkel: XXI. századnak kell lenni, használni kell az IKT eszközöket. Akik a változást érzékelik, azok sincsenek könnyebb helyzetben, mert ma a helyes arányokat megtalálni az oktatás digitalizált és hagyományos formái között, elég nehéz.

Azok a tanárok, akik feltétlenül hisznek abban, hogy érdemes hallgatni a diákok véleményére az oktatást illetően, - ha azt középfokú vagy felsőfokú intézményekben dolgoznak – sem mindig tudnak egységes álláspontra jutni. Ha feltesszük a kérdést, hogy vajon miért, akkor a válasz a diákok érzelmi működésének néhány jellemzője és némi illusztráció is segít a válaszadásban. Grant Hilary Brenner pszichiáter, pszichoanalitikus egy cikkében (Psychology Today 2019.05.20. MD, FAPA Függőség a személyiségpornótól? ) azt írja: „Tekintettel arra, hogy több mint 5 milliárd YouTube-videót tekintenek meg naponta, 50 millió tartalomfejlesztővel és átlagosan 40 perces képernyőidővel, ideje megértenünk, hogyan működik a YouTube pszichológiája. A különféle közösségi média platformok különböző igényeket elégíthetnek ki. A kutatások azt sugallják, hogy a Snapchat, az Instagram és a Twitter egymással átfedő, de eltérő társadalmi és érzelmi funkciókat szolgál, és az elsődleges pszichológiai tényezők a következők: 1) összehasonlítás más emberekkel, 2) bizalom és kötődés érzése, és 3) hasonló csoportok megtalálása.

Ezen platformok folyamatosan új tartalmat szolgáltatnak napi szinten (gyakorlatilag percenként), ami lehetővé teszi a felhasználónak, hogy elkerülje az unalmat és az ismétlődést. Bármikor bármire rá lehet keresni, és bármikor újra lehet élni valamilyen érzelmet. Ahogy korábban írtuk ezen érzelmi működésnek az alapját a dopaminlöket jelenti. *Russ Poldrack*, a Stanford Egyetem neurológusa például azt vizsgálta, hogy multitasking közben hogyan lehet tanulni, illetve, hogy a megtanult információ hol rögzül az agyunkban. Kutatásaiban a diákoknak tévénézés közben kellett tanulniuk. Kiderült, hogy a tévénézés közben megtanult információ nem a szokásos helyen tárolódik, hanem az agy *striatum* nevű részébe kerül, ahol az új folyamatok és képességek kapnak helyet, nem pedig a tények vagy gondolatok. Ha nem nézünk tévét tanulás közben, akkor a megtanult információ a hippocampusba kerül, ahol kategóriákba épül bele, és rendszereződik – annak érdekében, hogy minél könnyebben előhívható legyen a későbbiek folyamán. A multitasking a szó szoros értelmében leszívja az agyunkat: állandóan egyik feladatról a másikra kapcsolni energiaigényes feladat. Ahogy újabb és újabb ingerek érik, a prefrontális kéreg és a striatum újra és újra megtelik cukorral és oxigénben gazdag vérrel – ugyanezzel az „üzemanyaggal” működnek akkor is, ha egyetlen feladatra koncentrálna. Így az agy erőforrásai valóságosan kimerülnek egy idő után, így zavarodottak leszünk

akár kis idő után is. Ez pedig mind a kognitív, mind pedig a fizikai teljesítményt rontja: szorongást okoz, a kortizolszint növekedésével nő a stressz-szint is, ami lobbanékony, agresszív viselkedést okozhat. Ezzel szemben amikor egyetlen dologra koncentrálnak, kevesebb glükózt használ az agyunk, és nem történik meg ez a fajta kimerülés.”

Ez pedig azt jelenti majd, hogy tanítani egy multitaskingoló egyetemi csoportot valóban nem könnyű feladat, mert nem csak a figyelem elterelődésével kell számolni, hanem azzal is, hogy a türelem és a nyugalom eltűnhet az óra légteréből.

A dopamin, mint a motivációs és jutalmazási rendszerek, illetve a motoros koordináció szabályozásának egyik legfontosabb neurotranszmittere, az agresszív viselkedés modulációjában is részt vesz – mondják a neurológusok. A dopaminszint emelkedését mutatták ki agresszív és defenzív viselkedés után embereknél és patkányoknál egyaránt, és van kapcsolat a dopamin rendszer hiperaktivitása és az impulzív agresszivitás növekedése között is.

Mindez azt jelenti, hogy a tanárok – ha az órán is bent lehetnek az eszközök és a pad alatt lehet nézni a képernyőt – nemcsak az örömfunkció azonnali igényének kielégítésével, hanem az ennek mentén termelődő indulatokkal, ingerlékenységgel is találkozhatnak.

Ma – úgy véljük – az online tér közösségi médiájának nagyarányú térnyerése és a dopamin által kiváltott addiktív viselkedés valójában azt jelenti, hogy a diákok „rátanulnak” arra az örömszerzésre, melyet a könnyű hozzáférés is jellemez. De nem zárhatjuk ki, hogy ezen érzelmi hatás nemcsak az iskola falain kívül történik, hanem szintérré válik az iskola is.

Pont az a szükséglet merül fel, ami otthon vagy a barátokkal. Mintha a tanulás és oktatás folyamán a tanulók valójában szintén a dopaminlöketet várnák. A különlegességet, a gyorsaságot, az intenzitást. Nagy kérdés, hogy kell-e ezt nyújtania az oktatási rendszernek? Ha erre törekszik, könnyen vesztesévé válhat, mert nem nyerhet az interaktivitásban, az érzelmi szükségletkielégítés és a gyorsaság versenyében. Ha viszont egyáltalán nem nyújt élményt a megváltozott szükségletek mentén, akkor azt kockáztatja, hogy nem lesznek szülők, akik oda iratnák be a gyerekeiket.